

KOMENIOLOGICKÁ LITERATURA

ZA ROK 2024 S DODATKY ZE STARŠÍ
ZÍSKANÉ LITERATURY

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÉ
MUZEUM A KNIHOVNA
J. A. KOMENSKÉHO

2024

Předkládaný soupis je výběrovou bibliografií článkové komeniologické literatury za rok 2024 s dodatky ze starší získané literatury. Excerptní základnu bibliografie tvoří odborné časopisy (komeniologické, historické, pedagogické a filozofické) získané do fondů pedagogické knihovny NPMK. Záznamy článků jsou uspořádány abecedně podle názvu a obsahují bibliografické údaje, anotaci, deskriptory a webovou adresu záznamu. Případné dotazy ohledně přístupu k plným textům níže uvedených zdrojů prosím směřujte na studovna@npmk.cz.

Tento soupis je výstupem z bibliografické databáze komeniologické literatury, která je v pedagogické knihovně vytvářena od roku 1993. V současné době je databáze komeniologické literatury jako součást Pedagogické bibliografické databáze zpřístupněna v rámci on-line katalogu na webových stránkách NPMK: <https://www.npmk.gov.cz/>, <https://katalog.npmk.gov.cz/>.

1.

Aliqua Comeniana bibliographica ac typologica singularia / Josef Brambora -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Knihovna : vědecko-teoretický sborník -- ISSN 0139-5335 -- Svazek 8 (1971), strana 51-56.

Článek uvádí bibliografické (slovy autora též bibliologické) poznámky k některým dílům J. A. Komenského. Upozorňuje na existenci dvou "prvních" vydání Synopsis historica persecutionum Ecclesiae Bohemicae z roku 1647. Zmiňuje zamýšlené vydání Janua linguarum reserata ve slovenštině (50. léta 20. století) a středoslovenský překlad tohoto díla z let 1669-1671. Upřesňuje své dřívější domněnky o dvou překladech Komenského prací do němčiny (shledává, že jde o dva odlišné texty, nikoliv o totožná díla). Zvýšenou pozornost věnuje vydání Eruditio scholastica z r. 1656 a jeho nakladateli. Toto vydání švýcarského nakladatele Johanna Caspara Suterna či Sutera bylo dle titulního listu upraveno samotným Komenským a obsahovalo ilustrace. Týž vydavatel vydal německý překlad pod pozměněným názvem připomínající německý název Orbis pictus. Autor článku se domnívá, že šlo o snahu zpeněžit ohlas Orbis pictus. Vyzývá k mezinárodní spolupráci v oblasti komeniologické bibliografie a bádání ve Švýcarsku.

komeniologie ; bibliografie ; Komenský, Jan Amos ; Suter, Johann Caspar ;
Historia persecutionum ecclesiae Bohemicae
Janua linguarum reserata sive seminarium linguarum et scientiarum omnium
Syllogismus orbis terrarum practicus
Eruditio scholastica ;
bibliografie komeniologie

<http://katalog.npmk.cz/documents/538701>

2.

Budoucnostní rysy činnosti Komenského : (mezinárodní anketa) [Futuristic character of Comeniuses activities : international collection of opinions] -- ger cze fre ita pol

In: Archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského : Acta Comeniana -- ISSN 0232-0878 -- Ročník XXIV (1970), strana 258-306.

Soubor článků týkajících se nadčasovosti díla Jana Amose Komenského. Výsledek mezinárodní výzvy.

komeniologie ; budoucnost ; Komenský, Jan Amos

<http://katalog.npmk.cz/documents/538748>

3.

Encyclopedia of J.A. Comenius / [Encyklopedie J.A. Komenského] / Markéta Pánková – eng

In: Comenius : journal of Euro-American civilization -- ISSN 2333-4142 -- Roč. 10, č. 1 (2023), s. 57-63.

Článek popisuje vznik a vývoj Encyklopedie Komenského. Tento mezinárodní projekt trvající již třicet let si klade za cíl vytvořit encyklopedii o třech dílech a přibližně 1800 heslech. Autorka popisuje řadu témat, která encyklopedie pokrývá: život a dílo Komenského, jeho příbuzných a dědiců, míst a osob svázaných s jeho životem, osobnosti a koncepty komeniologie současné i historické, odraz díla Komenského v různých kulturách a další. Věnuje se financování a vedení díla (často na dobrovolné, nehonorované bázi) a také důležitosti spolupráce se zamýšleným nakladatelem, tedy nakladatelstvím Togga. Encyklopedie má pomoci nejen odborné, ale i laické veřejnosti orientovat se v díle Komenského, jeho odrazu, a době působnosti Komenského.

komeniologie ; encyklopedie ; Komenský, Jan Amos ; TOGGA (nakladatelství)

<http://katalog.npmk.cz/documents/538363>

4.

Honouring Comenius in the Netherlands : the scholarly commemorations of 1892, 1970, and 1992 = Vzdávání cti Komenskému v Nizozemí : vědecké komemorace v letech 1892, 1970 a 1992 / Nicolette Mout -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského = Internationale Revue für Studien über J.A. Comenius und Ideengeschichte der frühen Neuzeit = International review of Comenius studies and early modern intellectual history -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 35, č. 59 (2021) (59), s. 121-160.

Autorka se věnuje organizaci a průběhu tří konferencí a oslav u příležitosti výročí J. A. Komenského v Nizozemsku. První v r. 1892 k výročí tří stům let od narození J. A. Komenského, druhé v r. 1970 u příležitosti tří set let od smrti Komenského (s několika poznámkami ke

konferenci v Československu u stejné příležitosti) a třetí v r. 1992 k čtyřem stům letům od narození Komenského. Poslední konference se autorka účastnila osobně. Věnuje pozornost iniciátorům a organizátorům, jejich odbornému zaměření, politickým konotacím konferencí a převažujícímu náhledu na osobu a dílo Komenského.

komeniologie ; konference ; dějiny ; dějiny dvacátého století ; Nizozemsko ; Československo ; Amsterdam (Nizozemsko) ; Naarden (Nizozemsko) ; výročí ; 1892 ; 1970 ; 1992

<http://katalog.npmk.cz/documents/538699>

5.

In memoriam Bohumila Sládečka / [In memoriam of Bohumil Sládeček] / Josef Brambora – cze

In: Archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského : Acta Comeniana -- ISSN 0232-0878 -- Ročník XXIV (1970), strana 322.

Nekrolog Bohumila Sládečka, ředitele mladoboleslavského gymnázia, činovníka Ústředního spolku československých profesorů a redaktora Věstníku československých profesorů. Zmiňuje jeho překlad doslovu Jana Patočky ke Komenského Obecné poradě do latiny.

komeniologie ; Sládeček, Bohumil ; nekrolog

<http://katalog.npmk.cz/documents/538777>

6.

In memoriam R.J. Vonky / [In memoriam of R.J. Vonka] / Ladislav Horák – cze

In: Archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského : Acta Comeniana -- ISSN 0232-0878 -- Ročník XXIV (1970), strana 319-322.

Biografie Rudolfa Jordána Vonky vydaná jako nekrolog. Věnuje se především komeniologické práci R. J. Vonky a jeho aktivitám v oblasti historie česko-nizozemských vztahů. Autor upozorňuje na jeho poznámky zachované v pozůstalosti, které mohou pomoci rozšířit přínos R. J. Vonky komeniologii.

komeniologie ; Vonka, Rudolf Jordán ; nekrolog

<http://katalog.npmk.cz/documents/538774>

7.

Jan Amos Comenius' footprints in the Netherlands / [Stopy Komenského v Nizozemí] / Pieter J. Goedhart, Jan C. Henneman, Kees Mercks – eng

In: Studia Comeniana et historica : časopis Muzea J.A. Komenského pro komeniologii, historii 16., 17. a 18. století a regionální dějepis moravsko-slovenského pomezí -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 51, č. 105-106 (2021), s. 175-181.

Recenze na: Jan Amos Comenius : vier eeuwen voetsporen in Nederland Goedhar, Pieter J.; Henneman, Jan C.; Mercks, Kees -- Amsterdam : Uitgeverij Pegasus, 2022 -- 96 stran -- 978-90-6143-488-7

První část článku se věnuje cestám J. A. Komenského po Nizozemí a jeho kontaktům v oblasti. Druhá část se zaměřuje na vývoj zájmu o dílo a život J. A. Komenského v Nizozemí a česko-nizozemské politické součinnosti v péči o jeho odkaz. Článek navazuje na publikaci Jan Amos Comenius : vier eeuwen voetsporen in Nederland (Čtyři století Komenského v Nizozemsku) a novou stálou expozici Mundus Comenii v Naardenu.

komeniologie ; dějiny ; Komenský, Jan Amos ; Comenius Museum ; Comenius Museum. ; Nizozemsko

<http://katalog.npmk.cz/documents/538620>

8.

Je to svornost, onen tmel duchů, jež drží pohromadě všechny... : Jan Amos Komenský a Ochranov = It is unity, that cement of spirits, which holds all together... : Jan Amos Comenius and Ochranov / Eva Maria Hrdinová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Studia Comeniana et historica : časopis Muzea J.A. Komenského pro komeniologii, historii 16., 17. a 18. století a regionální dějepis moravsko-slovenského pomezí -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 51, č. 105-106 (2021), s. 117-127.

Autorka se věnuje návaznosti Ochranovské Jednoty bratrské na původní Jednotu bratrskou, aplikaci myšlenek J. A. Komenského a školství v Ochranově. Život Ochranovských podléhal pravidlům Jednoty bratrské, ale měl svá specifika. Důsledně byli oddělováni obyvatelé dle pohlaví a stavů (např. vdovy, vdovci, svobodné ženy atd.). Výuka byla pro všechny, ale na rozdíl od přístupu Komenského byli chlapci a dívky vzdělávány odděleně. Od Komenského se také odlišují některé přístupy k dětem a dětství. Zakladatel Ochranova, Mikuláš Zinzendorf, prosazoval názor, že vzhledem k dědičnému hříchu není dobro lidem vlastní a tedy ani děti nejsou v jádru dobré.

komeniologie ; školství ; dějiny ; dějiny školství ; Komenský, Jan Amos ; Zinzendorf, Nikolaus Ludwig von ; Ochranovská Jednota bratrská ; Ochranov ; moravští bratři

<http://katalog.npmk.cz/documents/538619>

9.

The last decade of John Amos Comenius's life / [Poslední desetiletí života Jana Amose Komenského] / Karel Rýdl -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Comenius : journal of Euro-American civilization -- ISSN 2333-4142 -- Roč. 10, č. 2 (2023), s. 151-167.

Článek se věnuje činnosti a životní situaci J. A. Komenského během posledního desetiletí jeho života stráveného v Amsterdamu. Autor uvádí své domněnky kolem přesné datace smrti Komenského a jeho údajného vyobrazení od Rembrandta. Závěr tvoří historie identifikace pozůstatků Komenského.

komeniologie ; biografie ; Komenský, Jan Amos ; Rembrandt Harmensz. van Rijn ; Amsterdam (Nizozemsko) ; Naarden (Nizozemsko) ; 1661-1670

<http://katalog.npmk.cz/documents/538433>

10.

Masaryk's view of John Amos Comenius / [Masarykův postoj k Janu Amosi Komenskému] /
Zdeněk V. David -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Comenius : journal of Euro-American civilization -- ISSN 2333-4142 -- Roč. 10, č. 2 (2023), s. 135-150.

Článek shrnuje postoje T. G. Masaryka na J. A. Komenského v jeho akademické práci, snahách o českou nezávislost během první světové války a způsoby, kterými Masaryk odkazoval na Komenského v době, kdy byl prezidentem Československa. V dílech Základové konkrétné logiky a Pokus o konkrétní logiku se Masaryk opíral o klasifikaci vědění dle Komenského. Masaryk vyzdvihoval Komenského vize vzdělávání dětí v humanistickém a vědeckém duchu, jeho patriotismus spojený s prací pro celé lidstvo. Dílo Komenského považoval za impuls pro české národní obrození. Komenský byl v jeho očích nositelem českých národních charakteristik. Autor hovoří o způsobech, jakými Masaryk citoval a odkazoval na Komenského ve svých projevech.

komeniologie ; historické hledisko ; dějiny ; postoj ; názor ; Komenský, Jan Amos ; Masaryk, Tomáš Garrigue ; prezidenti

<http://katalog.npmk.cz/documents/538432>

11.

Na paměť Anny Císařové-Kolářové / [In memoriam Anna Císařová-Kolářová] /
D. Čapková
– cze

In: Archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského : Acta Comeniana -- ISSN 0232-0878 -- Ročník XXIV (1970), strana 318-319.

Nekrolog historičky Anny Císařové-Kolářové. Jmenuje její nejvýznamnější díla z oblasti dějin české ženy, reformace a husitství a upozorňuje na její zájem o pedagogický význam starých českých památek.

komeniologie ; Císařová-Kolářová, Anna ; nekrolog

<http://katalog.npmk.cz/documents/538772>

12.

Neznámá kapitola ze života Gerty Kallikové-Figulusové / [Unknown chapter in the life of Gerta Kalliková-Figulusová] / Pavel Holeka -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Historia scholastica : mezinárodní časopis pro dějiny výchovy a vzdělávání : international review for history of education -- ISSN 1804-4913 -- Roč. 9, č. 1 (2023), s. 249-270.

Přiblížen je životní příběh potomka Jana Amose Komenského, Gertrudy Viktorie Ludmily Kallikové-Figulusové (1912-1997), který je doplněn o dosud neznámé skutečnosti týkající se nejen jejího pobytu v Československu v 1. polovině. 20. století, ale také její náboženské výchovy. V příspěvku je citováno z korespondence s Josefem Štifterem, kazatelem Jednoty bratrské, který se ujal duchovní péče o dospívající Gertu.

životní příběh ; rodina ; korespondence ; dějiny dvacátého století ; archiv ; vzpomínání ; historické hledisko ; Komenský, Jan Amos ; Štifter, Josef ; Kalliková-Figulusová, Gerta Viktorie Ludmila ; potomci ; vzpomínky ; paměti ; rodokmeny

<http://katalog.npmk.cz/documents/532455>

13.

Perfecting the human mind : an analysis of J.A. Komenský's concept of a perfect philosophical system = Zdokonalení lidské mysli : analýza Komenského konceptu dokonalé filosofie / Dominik Whittaker -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Studia Comeniana et historica : časopis Muzea J.A. Komenského pro komeniologii, historii 16., 17. a 18. století a regionální dějepis moravsko-slovenského pomezí -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 51, č. 105-106 (2021), s. 95-116.

Popis principů Komenského dokonalé filosofie dle díla Panorthosia (Všenáprava, část Obecné porady o nápravě věcí lidských). Základ tvoří tři pomyslné knihy, materiální svět, mysl a bible a jim odpovídající tři způsoby poznání (skrže smysly, úvahu a zjevení). Principy poznání se navzájem doplňují: poznání smysly je doplňováno myslí, a tu doplňuje zjevená pravda. Článek se věnuje Komenského odmítnutí scholastické (či akademické) diskuze, jeho syntéze aristotelské a platónské filozofie. Cílem měla být jednotná, nezpochybnitelná filozofie a její metoda.

komeniologie ; filozofie ; Komenský, Jan Amos ; Komenský, Jan Amos, 1592-1670. De rerum humanarum emendatione consultatio catholica ; De rerum humanarum emendatione consultatio catholica ad genus humanum, ante alios vero ad eruditos, religiosos, potentes Europae

<http://katalog.npmk.cz/documents/538609>

14.

Potomkyně Jana Amose Komenského návštěvou v Československu / [Descendant of Jan Amos Comenius visited Czechoslovakia] / Josef Brambora – cze

In: Archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského : Acta Comeniana -- ISSN 0232-0878 -- Ročník 24, strana 317.

Krátká zpráva o návštěvě Ingrid Jäschkeové-Wollenhauptové, příbuzné J. A. Komenského, v Československu. Navštívila Pedagogický ústav Jana Amose Komenského. Při této příležitosti doplnila některé údaje ke Klímově rodokmenu a slíbila opatřit další údaje o příslušnících jedenácté generace potomků Komenského.

komeniologie ; příbuzenství ; Jäschkeová-Wollenhauptová, Ingeborg, ; Československo

<http://katalog.npmk.cz/documents/538738>

15.

Poznámky k edici latinských spisků Leningradského rukopisného sborníku Jana Amose Komenského [Notes on edition of latin tractates of Jan Amos Comenius included in the Leningrad handwritten volume] -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského : Acta Comeniana -- ISSN 0232-0878 -- Ročník XXIV (1970), strana 145-219.

Komentáře k sedmi dílům zahrnutým v tzv. Leningradském sborníku. Autoři poznámek k jednotlivým dílům se vyjadřují k obsahu děl a implikacím pro komeniologii. Leningradský sborník byl reprodukován v předcházejících svazcích Archivu pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského. Za komentáři se nachází errata pro tuto edici.

komeniologie ; bibliografie ; Komenský, Jan Amos ;
Leningradský rukopisný sborník Komenského prací
Geometria

Cosmographiae compendium

Leningradský rukopisný sborník Komenského prací ;
edice

<http://katalog.npmk.cz/documents/538740>

16.

Program vydávání Díla Jana Amose Komenského vypracovaný členy komeniologické skupiny Pedagogického ústavu Jana Amose Komenského [Publishing programme of the Collected works of Jan Amos Comenius prepared by the comeniological group of the Pedagogical institute of Jan Amos Comenius] -- cze

In: Archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského : Acta Comeniana -- ISSN 0232-0878 -- Ročník XXIV (1970), strana 307-310.

Program vydávání sebraných spisů J. A. Komenského v podobě sestavené komeniologie Pedagogického ústavu Jana Amose Komenského v říjnu 1963. Publikování programu navazuje na kritiku návrhu Antonína Škarky uveřejněnou Jaromírem Červenkou, která vyšla v předcházejícím svazku Archivu pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského. Program je rozdělen do tří etap. Dle požadavků presidia Československé akademie věd je plánováno v první etapě otisknout zejména díla nikdy nepublikovaná nebo dlouho nepublikovaná. Autoři se v rámci první etapy zaměřují na pedagogická díla, o nichž soudí, že budou předmětem zájmu zahraničního publika. Plán uvádí zamýšlené redaktory a editory jednotlivých prací Komenského a u některých komentář k důvodu umístění v plánu.

komeniologie ; Komenský, Jan Amos ; Pedagogický ústav J.A. Komenského (Československá akademie věd) ; sebrané spisy ; 1963

<http://katalog.npmk.cz/documents/538752>

17.

Re-searching the encounter of Comenius and the Japanese : between the three books of God and the three talents = Zkoumání setkání Komenského a Japonců : mezi Třema knihami Boha a Třemi talenty / Shinichi Sohma -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Studia Comeniana et historica : časopis Muzea J.A. Komenského pro komeniologii, historii 16., 17. a 18. století a regionální dějepis moravsko-slovenského pomezí -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 51, č. 105-106 (2021), s. 9-29.

Článek se věnuje otázce, zda Japonci znali dílo Jana Amose Komenského před otevřením se západní kultuře na konci 19. století. V úvodu popisuje případ japonského rybáře Gonzy, který se po ztroskotání r. 1728 dostal do Petrohradu a tam přeložil Orbis sensualium pictus do japonštiny. Probírá japonské obrazové publikace, slovníky a encyklopedie a diskutuje, zda mohly být ovlivněny dílem Komenského.

komeniologie ; učebnice ; encyklopedie ; dějiny ; dějiny pedagogiky ; výzkum ; Komenský, Jan Amos ; Komenský, Jan Amos, 1592-1670. Orbis sensualium pictus ; Orbis sensualium pictus ; Japonsko ; Japonci ; japonská literatura (o ní) ; 17.-19. století

<http://katalog.npmk.cz/documents/538595>

18.

Sto let prvního Komenského pomníku - sto let komeniologie / [One hundred years of the first monument to Comenius - one hundred years of comeniology] / Josef Brambora -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského : Acta Comeniana -- ISSN 0232-0878 -- Ročník XXIV (1970), strana 310-317.

Článek se věnuje okolnostem vzniku prvního památníku J. A. Komenského a plánům na každoroční oslavy v místě pobytu J. A. Komenského v Klopotách u Brandýsu nad Orlicí. Autor věnuje pozornost aktivitě českých učitelů a českých učitelských jednot v připomínání odkazu Komenského a pořádání oslav jeho jubileí, a to i před známými zákazy oslav z r. 1892. Dotýká se vztahu mezi organizátory oslav a úřady a identifikace konkrétního místa pobytu J. A. Komenského v době psaní Labyrintu světa a ráje srdce.

komeniologie ; dějiny ; učitelský spolek ; Brandýs nad Orlicí (Česko) ; pomník ; čeští učitelé

<http://katalog.npmk.cz/documents/538739>

19.

Theatrum historiae : the metaphors of J.A. Comenius' historical theory and narration and their empirical context = Theatrum historiae : metafory v Komenského historické teorii a naraci a jejich empirický kontext / Lenka Řezníková -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského = Internationale Revue für Studien über J.A. Comenius und Ideengeschichte der frühen Neuzeit = International review of Comenius studies and early modern intellectual history -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 35, č. 59 (2021) (59), s. 9-33.

J. A. Komenský se vyjadřoval k metaforám, v rámci svých učebnic je popisoval a užíval je ve svých historických pracích. Článek začíná krátkým textem k metaforám v historické literatuře a metafoře jako odrazu myšlení doby. Poukazuje na propojení vizuálního zobrazení a učení, charakteristického pro Komenského, a metafory. Komenský si byl vědom limitací metafory a zároveň obrat k empirickému poznání v 17. století představoval problém pro pojetí historie, která není vnímatelná smysly. Autorka probírá tři metafory časté v díle Komenského: připodobnění k zraku, obraz vývoje světa jako divadla a připodobnění komunikace ke světlu. Poslední z nich hraje roli v Komenského rozdělení dějin na epochy na základě úrovně komunikace (od Adama, který jsa sám s nikým komunikovat nemusel, přes řeč, veřejnou debatu, psaný projev, tisk, k éře navigace propojující civilizace a hypotetické následující éře).

komeniologie ; historiografie ; Komenský, Jan Amos ; Via lucis ; metafory

<http://katalog.npmk.cz/documents/538689>

20.

V Patočkových stopách za Kusánovskými ozvěnami v raně novověkém vernakulárním encyklopedismu : Komenského Theatrum univesitatis rerum v kontextu = In the footsteps of Patočka to the Cusan echos in the early modern vernacular encyclopaedism : Comenius' Theatrum universitatis rerum in context / Iveta Pintnerová, Petr Pavlas -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Studia Comeniana et historica : časopis Muzea J.A. Komenského pro komeniologii, historii 16., 17. a 18. století a regionální dějepis moravsko-slovenského pomezí -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 51, č. 105-106 (2021), s. 65-93.

Autoři v návaznosti na Jana Patočku analyzují myšlenky v Theatrum universitatis rerum, raném díle Komenského, a identifikují paralely s dílem Mikuláše Kusánského. S Patočkou se shodují v mínění, že Komenský dílo Kusánského znal a to pravděpodobně přímo, ne pouze z prací jiných autorů. Věnují se stvoření světa a jeho vlastnostem, transcendentáliím a Thearu jako základu další filozofie Komenského. Theatrum, stejně jako další encyklopedické dílo Komenského Amphitheatrum universitatis rerum, nebylo dokončeno.

komeniologie ; filozofie ; Komenský, Jan Amos ; Komenský, Jan Amos, 1592-1670. Theatrum universitatis rerum ; Mikuláš, Kusánský, kardinál ; Patočka, Jan ; Theatrum universitatis rerum to jest divadlo světa a všechněch všudy předivných věcí jeho ; metafyzika ; stvoření světa ; čas ; prostor ; Bůh

<http://katalog.npmk.cz/documents/538601>

21.

Vzácný konvolut reformačních tisků = A precious protestant volume / Bedřiška Wižďálková – cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Knihovna : vědecko-teoretický sborník -- ISSN 0139-5335 -- Svazek 8 (1971), strana 7-50.

Záznam popisovaného konvolutu v Národní knihovně (signatura 54 S 000543)
https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000008381&local_base=STT

Bibliografický popis konvolutu třinácti reformačních traktátů a kázání z let 1605-1650 a jednoho z 2. poloviny 16. století. První dvě díla ve svazku jsou Komenského Kšaft a Kázání vánoční. Zahrnuté vydání Kšaftu z r. 1650 bylo nezjištěné, obdobná situace byla u Kázání vánočního. Autorka popisuje bibliografické a typografické vlastnosti zahrnutých prací, rekapituluje odkazy na ně v bibliografiích. U prací nevyjasněného autorství předkládá své domněnky. Konvolut získala Národní knihovna (tehdy Univerzitní knihovna) v roce 1967 ze sbírky Odoná Páry.

komeniologie ; bibliografie ; Komenský, Jan Amos ; Martinovský, Bartoloměj, činný 1594-1631 ; Achilles, Jan, st., asi 1550-asi 1617 ; Cultrarius, Matyáš, činný 1610-1620 ; Borovský z Borovna, Blažej, asi 1570- ; Phagellus, Vít, asi 1566-1623 ; Herytes, Jan, činný 16. století-17. století ; Petrozelinus, Jakub, st. ; Augusta, Jan ; Clemens z Hradiště, Václav, činný 1592-1616 ; Kšaft umírající matky, Jednoty bratrské ; reformace ; bibliografie komeniologie

<http://katalog.npmk.cz/documents/538711>

22.

"Ze zbrojnic udělejte biblioték - z děl zvonů k muzice." : Komenského myšlenky o válce a míru = "From armories make libraries - from cannons, bells for music." : Comenius' thoughts on war and peace / Věra Schifferová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Filosofický časopis -- ISSN 0015-1831 -- Roč. 72, č. 2 (2024), s. 263-282.

Text analyzuje názory Komenského na válku/násilí a mír/usmíření, zdůrazňující, že sobeckost a odklon od obecného dobra vedou k lidským konfliktům, zatímco pravý mír lze dosáhnout skrze Boží řád a jednotu lidstva. Komenský věří, že Bůh spojuje všechno, a proto by lidé měli žít v souladu s jeho řádem, jenž zajišťuje mír. Předpovídá příchod Kristova tisíciletého kralování, které přinese konec konfliktů a nastolení všeobecné harmonie. Komenský apeluje na lidstvo, aby aktivně pracovalo na míru, a zdůrazňuje potřebu univerzální politiky a zřízení soudu k zachování míru.

filozofie ; válka ; společnost ; politika ; teologie ; národ ; člověk ; soud ; názor ; násilí ; zkušenost ; svět ; Komenský, Jan Amos ; pacifismus

<http://katalog.npmk.cz/documents/535295>

23.

Zemřel Pierre Bovet / [Pierre Boved died] / Josef Brambora – cze

In: Archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského : Acta Comeniana -- ISSN 0232-0878 -- Ročník XXIV (1970), strana 322.

Nekrolog švýcarského pedagoga a komeniologa Pierra Boveta. Mimo jeho díla zmiňuje jeho návštěvu v Československu.

komeniologie ; Bovet, Pierre ; nekrolog

<http://katalog.npmk.cz/documents/538776>

24.

"Zum Bild, das Wort" (A. Warburg) : the Orbis sensualium pictus by John Amos Comenius = "Zum Bild, das Wort" (A. Warburg) : Orbis sensualium pictus Jana Amose Komenského / Gianfranco Crupi -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Studia Comeniana et historica : časopis Muzea J.A. Komenského pro komeniologii, historii 16., 17. a 18. století a regionální dějepis moravsko-slovenského pomezí -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 51, č. 105-106 (2021), s. 31-50.

Článek věnovaný Komenského filozofii propojení obrazu a slova, potažmo obrazu a myšlenky. Na základě citátů prezentuje Komenského úvahy o neoddělitelném spojení obrazu a slova a jejich roli v procesu učení, které předcházely vydání Orbis pictus. Uvádí Komenského vize užití tisku

k vytvoření nové vizuální metody učení. Autor krátce zmiňuje předcházející obrazové slabikáře (jmenuje Valentina Ickelsamera) a ukazuje na rozdíl v přístupu Komenského. Poukazuje na teologický základ uspořádání vědomostí v díle Komenského.

komeniologie ; dějiny pedagogiky ; učebnice ; ilustrace ; vizuální učení ; encyklopedie ; výzkum ; Komenský, Jan Amos, 1592-1670. Orbis sensualium pictus ; Ickelsamer, Valentin, asi 1500-asi 1547 ; Orbis sensualium pictus

<http://katalog.npmk.cz/documents/538598>